

עיר סקיה לוי - ה"א

סימן ר"ד מג"א סקיה ציך על המים ושמע שפלה חקופה ושיש מה ישחה מעט. נראה דהמדרך על אחה מאלל ולאחר הכרכה נתעורר לו אחה השש איסור, ואפי' חומרה שיש לה עכ"פ מקור ויהי אחה שיהיה, אינו מחויב להכניס עמו לאיסור, ולא יחשוש על צרכה לצולה, ובפנה יפריס: נראה דישערך אף במחמיר כל השנה בפה עכ"פ. לעמוד ק"ה, דהא מותר פה עכ"פ משום איבה כמבואר ברי"ד סימן קי"ב סי"ד ופי' ואף צרכה לא גרע מח ומוחר.

עיר סקיה לוי ה"ב א"א

עיר סקיה לוי ה"ג ס'ק"ג

עיר סקיה לוי ה"ד - חיוני"ה

עיר סקיה לוי ה"ה ס'ק"ה

אבות למה יורה ה"ז ס"ט

עיר סקיה לוי ה"ז ס'י"ו

עיר סקיה לוי - ה"א

עיר סקיה לוי - ה"ב

עיר סקיה לוי - ה"ג

סימן קפז

סימן קלז

כבוד הרב הגב"ל וכו' רבי יוסף כהנא שליט"א.

אחדש"כ ועלם תורתו. קבלתי מכתבו.

ראשר שאל בענין כלי האשפה בפסח, השיב בקור לקולר הזמן.

הנה כלי המושכר יש לו דין חצר כמבואר בחי"מ סי' ר', וחצר המושכר יש מחלוקת סי' ש"ג, אם קונה לשוכר או למשכיר, ועיין בנתיבות חו"מ בפתיחה לסי' ר', אמנם זה לענין מלאכה, אבל הכל לענין אשפה, פשוט שאין למשכיר כלום בזה, והכל ברשות שוכר וכו"ל כחצרו השוכר דקו"ל דעל השוכר לדוק, כמבואר בש"ס ובצ"ע סימן תל"ז, וגם כשמונה כשימעה וצ"ל ר"ה עיין חו"מ סי' ר' ס"ג, ואמנם אם הניחו לפני שעה איסורו במקום שפופות יכולים לקחת עיין ש"ע סימן תל"ג סי' וסימן חמ"ה סי' ג', והאחרונים מחלקים ולחצר שלו. אסור לזרוק גם בכ"ג, ורק במקום הפקר מותר, וא"כ כאן אם הכלי מונח ברי"ה אסור דעדין בכלי שלו הוא דכו"ל כחצרו, ט"כ כדאי לשפוך לחצרו נפט או כיו"צ הפסלו מאכילה כלב, ולענין מה שזורקים בגוים לחו"ל בפסח אין לחוש כמבואר סימן חמ"ה סי' דאיסורא לא ינחה לי דליקוי, ואפי' דהם טוב לומר בפירוש דאינו רואה שיקנה, הכל גם זה לא צריך דמי רואה לקנות אשפה, והואיל והבדלים פשוטים אלקר. וידוע דושי"ת, מלפס לחסדי ה', מדרך חג כשר ועבדו

במה"כ, י"ע לפירוש השלי"ב לפ"ק. כבוד ידידי המכובד הרב הגאון יקר. חח ועדין הנפש מוכה אח הרבים כשי"ת יוסף הבהו ארפנהיימר שליט"א. מנהיג לעדוהו צבואטום איירם י"ו.

אחדש"כ וש"ה כהכ"ב, יקרתו קבלתי ומאד נעטערהי לקרא החוק כי אחד מבני קבלתי ממרה אח פיו ורואה נשוח מנהג ישראל אשר מימי קדם ששני השושבינו אבי החתן ואבי הכלה מוליכין את החתן לחופה ובי' השושבינות הם החתן ואם הכלה מוליכות את הכלה ובי"ל רואה להכניג בחופתו ועומד על כך שאבי ואם החתן ויוליכו את החתן ואבי ואם הכלה את הכלה וכ"כ עמד על דעתו ושכנגדו אינו רואה לקבל דעתו הגדולה, ושאל דעתי בעניי האם לעמוד על כך או לוותר להס.

ארמז בקי"ז חין ספק שמהבג זה ככל מנהגי ישראל בקדושים אשר בחופה וקידושין, יכודו לברכי קודש וכאשר ג"כ כבודו בעתיק ממנה פוסקים, וכן ראיתי בעוד ספרים מכלל דה"פ מנהג ותיקון ומנהג רבנות ואבות אבותינו מעולם, ומי יבין לשנות בזה ח"ו, וגם אם יש ק"ה מוכיח כמנהג האחר מן הסתם נלקח ממנהגי בגוים, ולא חלבו בחוקותיהם בחי, ומכ"כ דהמנהג הי' כן מעולם צקבלתם ואלל אבות הקבילה, ואלל אבות משפחה הכלה ובקבלתם צידועים קאמינה, ט"כ יפניר באבי הכלה והכלה גם בשמי שח"ו לא יבראו מנהג אבותינו ומנהג קבילה מעשית. ויכי לבס טוב צבא ובצא ויחברו נח משי"ב מוך הח"ם בתשובות אבי"ע ח"א סו"ם י"ח, חליק, ואשר לא חפץ בצרכה מחטון ללמוד מדרכי אומות העולם וכו' והמתאווים לצרכה אבותם וכו' אללאי מעיטם כמותם וכמי הם ידבו דגתם, ימלא ה' משאלותם, עכ"ל"ק יע"ש עוד. שרי"ד במהרי"ל ה"ל נשואין מוכה להדיא דכ"ר ה"י מנהג גם אללם שבשושבינות צ"ה עם הכלה, ברי דמונה בקדמונים כ"ה, וע"ע בעניני מנהגים כאלה בתשובת מהר"ם שיק אבי"ע סי' פ"ה ופי"ע.

אשר לביע כ"כ לפני למחוח נגד רב מפורסם אשר נדפס בשמו בלחה ירחון ש"כ על הרמ"א ז"ע שהתנה נתיחה בלחמה שמעט רוב הדברים בהג"ה אינם עניני הלכה וסודיים כל כך וצריך כלל אינם אלא ע"פ מנהגים מקומיים בצללות אשכנז ע"כ.

באמת לולא ש"כ כ"כ שכתוב הוא רב מפורסם, לא הייתי מאמין שנמלא אפילו בדורנו כידוד צבוכ"ר מי שמנהג ע"כ רב זורב וחי"ה לכתוב דברים יורדים בעין על רבן של ישראל רבינו הרמ"א שזה ארבע מאות שנה נתקבלו פסקיו והלכותיו גבלכות בית הלל אחרי שי"ה בזה קול.

זהנה רבינו הקדוש בה"כ בעל השלי"ב ז"ע חלמוד המכרש"ל בעל פנינת דרמ"א - כתב בשער האותיות אוח קי ח"ל עוד בני ערדיע אהכס הכב רבנותו גדולי האחרונים מהר"ש לרי"ה ז"ל - והגאון מהר"ם איסורן ז"ל כל אחד מהם חו"ר וסודר ח"ה וכמה פעמים מחולקים וכבר י"ה ענשו של הגאון מהרמ"א ז"ל - לילך אחריו ולפסוק כמותו צודדו מן השמים וזה לוח כמו שנפסק בכות כלל, אפי"ג דבי"ש כוי תריפי יע"ש - ועוד שם ד"ה ענה כ' ולא ארשום במקום שמרש"ל מחר ורמ"א אוכר דלא יש נפקותא מח מה אחר דפסקין צדור הכה אחר הרמ"א ומי יקל ראש וכו' יע"ש - דאף דזה לבני אשכנז ובני ספרד קבלו עליהם דעה מן הבי"ו - מ"מ כבר כתב הגאון הקדו"ה ז"ל בתשובת חיים שאל ח"א סימן ע"ו דצ"היסור ויתר גם הם חוששין לכתחילה לדעת הרמ"א יע"ש.

ומה לי להאריך בכלל זה דכל ישראל יולאים ציד רמ"א ומן הח"ם מחר נפש כל ימיו להעמיד פסקי הרמ"א. כידוע מהשבותיו וכבר ידוע זה לקל גר צי. רב דמד יומא - כי דברי הרמ"א הם דגז יונס דברי רבנותו הראשונים החוס -

והמעתי משי בגאון חזון איש ז"ע בענין למוד המהרש"א שחלו בזמן הזה, אמר בפלה שקרוב לרבע מאות שנה ה"ה המהרש"א רבן של ישראל רק הדור הזה רואה להפוך קערה על פיה ומח לנו להאריך בפשוט.

ויותר תמוה מה שבספר לקוטי שו"ת מההתם ספר שנדפס מחדש בסימן ג' איתא גם כן דמה שהיהודי מתפלל עם הש"צ והו עיקר תפלה בצבור כי מה שהיהודים כל אחד מתפלל בפני עצמו מקרי תפלה יחיד רק מה שאחד מוציא רבים זה מקרי בצבור ורק מפני שא"צ שיכונו כולם לש"צ תקנו שיתפלל כל אחד לעצמו והיה ראוי שיאמרו עמו מלה במלה שהוא כמו מוציא רבים ידי חובתן אלא כדי שיסודר ש"צ תפלתו תקנו בלחש תחלה כמבואר בסוף ר"ה, וא"כ כשא"צ שיחיד אמר עם הש"צ זהו תפלה צבור האמתית. עייש, שהרי כל דברים אלו הוא לכאורה דברי טעות, הוא כל התקנה היתה כדי להוציא את שאינם בקיאים, וכשכולן בקיאים הוקשה לרבותינו הראשונים על מה שחזרו הש"צ, וכתב הטור שני טעמים שהוצרכו לשניהם דוקא כדפי"ח הב"ח והרמב"ם בתשובה שהביא הב"י תירוץ שבשביל שהוצרכו לתקן להוציא את שאינו בקי תקנו זה לעולם, ואם רק תפלה הש"צ להוציא את תפלה צבור הרי היה להם לתקן בשביל זה עצמו לעולם דהוא טעם שאיכא בכל עת ועידן והם דברים ברורים שלא שייך לחלוק ע"ז. וגם איך שייך לומר שעיקר התפלה הוא מה שהש"צ חוזר התפלה והתלה הלחש אף שמתפללים קהל גדול בבת אחה הוא רק תפלה יחיד, שנמצא

לדבריו שכל הקהל שאין יוצאין כלל בשל הש"צ ויצאו בתפלתם בלחש לא יצאו ידי תפלה בצבור, דהא ודאי אחר שיצאו ידי חובת תפלתם אין שמיצתם מהש"צ שוב מצות תפלה, ונמצא שעיקר מצות תפלה בצבור שלא מסתבר כלל שמהחשש שמא לא יסודו כולם לש"צ יעקרו דין תפלה צבור מהקהל, ומה שכתב והיה ראוי שיאמרו מלה במלה, היינו דהוקשה לו דבשביל החשש דשמא לא יכונו כולם לש"צ היה להם לתקן שיאמרו מלה במלה עם הש"צ, שהוא כמו מוציא רבים שהוא תפלה רבים, ותירץ דהוא כד שיסודר ש"צ תפלתו תקנו בלחש תחלה כמבואר בסוף ר"ה, והא ברי"ה איתא שם רק לר"ב שהוא אמר דש"צ מוציא את הרבים ידי חובתן אף את הבקיאים שאמרו לו רבנן לדברין למה צבור מתפללין והשיב שהוא כדי להסדיר ש"צ תפלתו, אבל לרבנן הרי הוא כל החובה להתפלל בלחש דהא אין יוצאין כלל בשל ש"צ.

וראיתי להגר"מ פיינשטיין בשו"ת איגרות משה ח"ג א"ח סי' ע"ג שהביא דברי ח"ס כ"ל וז"ל עליוס שהם דברי טעות, והוסיף לכתוב שהם דברים מוטעים וש"חן זה מדברי הח"ס, ובמחכ"ת פליטה קולמס הוא וכל המכיר בסגנון ההשוואה יכיר מיד שהם דברי הח"ס עלמנו, ועיקר טענת האגרות משה דלא שייך לומר שעיקר התפלה מה שש"צ חוזר התפלה ותפלה לחש אף בקהל גדול צ"ח רק תפלה יחיד שנמצא לכל הקהל שהם בקיאים ולא יצאו כלל בתפלה ש"צ לא יצאו ידי תפלה בצבור ונמצאו שעקרו לגמרי תפלה בצבור.

ובמחכ"ת לא כן הוא בודאי מה שהרבה יחידים מתקבלים לעבודה ה' אע"פ שעושים כ"א עבודה יחיד נקרא עבודה בצבור ובגדול שלנו תפלה צבור והוא ע"ד ש"ס יומא י"א ע"א דמ"ג הגני בטעם פסח דנקרא קרבן ליצור וקאמר משום דאחי בכנופיה אע"פ שכל יחיד עושה לעצמו, הרי דאיכא צ"י גדרי עבודה צבור היינו קרבן עבוד כל הצבור, ומה שמתקבלים לעשות עבודתם בליצור וכחו אחו לדחות שבת ועומאה, וכמו"כ לטען תפילה אלה שהח"ס קאמר דדרכת תפילה צבור האמתית ה' יותר חס ה' זה ע"י ש"צ וכל העם עונים אחו, וזה מדויק בסוף לשון הח"ס ע"ש וחראה,

ופשיעה מחד דמש"כ הח"ס בלשונו דמה שהיחידים מתפלל בפ"ע נקרא תפלה יחיד, אין רצונו תפלה יחיד ממש אלא לעומת מעלת התפלה עם הש"צ. חוזר תפלה יחיד — כמו שקרבן פסח כ"א לצד הוא קרבן יחיד ולא נקרא ק"ל ואע"פ יש לו מעלה הצבור ע"י ש"צ בכנופיה כ"ל] וא"כ שהח"ה דתקנת הקדמונים כ"ח שכל הצבור מתפלל בפ"ע יחיד יחיד, ח"כ מעוקר יסוד ההלכה כבר יצאו תפלה בצבור ובשביל תוספת מעלה של חזרה ש"צ אין צאופן כזה להוסיף מעלת תפלה צבור שכיון שכבר יצאו, וע"כ שפיר שהעור והראשונים באו"ח סי' קכ"ד הולכרו ליתן טעם לדיון מ"ע ש"צ חוזר תפלתו וכי העור משום תקנת הקדמונים או משום קדושת השם, והצדוהרם בשם הרמב"ם כמש"כ צ"י כו"ס שם, והשח"ח חס חירע שח"ח ח"ח וכו"ל להתפלל עם הש"צ בחזרה הש"צ קייבז ל"י הח"ס מעלת תפלה בצבור דהיינו דרגא ראשונה של תפלה צבור כ"ל, ופשוט שזה כוונת הח"ס, ואינו ח"י כחולק על יסודי הקדמונים הפשוטים השגורים צפי כל, וכל דבריו ביסודי החכמה, וכעין זה גם בחזון איש ה"ל תפלה י"ע"ז — וכמשמעות לשון הרמב"ם פ"ח ה"ד וכו"ל הוא תפלה צבור יהי אחד מתפלל בקול רם וכו' יע"ש, וע"כ המנהג צמג"ח סי' קכ"ד ס"ק ג' להתפלל מנחה מיד בקול רם חס הצבור מתפללין אחו מלה צמלה וכי דמפסידין ב"ד ח' מרויחין ב"ד אחר שהיא תפלה צבור ח"מתי לדברי נמן הח"ס...

ולכן למעשה נראה שתפלה בצבור הוא דוקא מה שמתפללין הצבור יחד בלחש וכן אם מתפללין הצבור יחד עם הש"צ שאומר בקול רם כהא דאיתא ברמ"א סיפן לכ"ד סעין ב' הוא תפלה בצבור, ויחיד המתפלל עם הש"צ מסתבר שאינו תפלה בצבור כדלעיל וכדטובר הפמ"ג, אך אולי עדיף זה קצת מתפלה ביחידות לגמרי מסבא בעלמא משום שעכ"פ הרבים עסיקום בתפלה לפי התקנה אף שליכא ראייה לזה, ואלי זה כוונת החזון איש א"ח סימן י"ט אות ז' דבין יותר שהיהודי שנחאהר יתפלל עם הש"צ ולא שישמע חזרת הש"צ ולהתפלל אח"כ בעצמו ואף שכתב שהי' תפלה הצבור הוא רק לענין שעדיף תפלה ביחידות ממש דקצת מוכרח בלשונו דכתב רק י"בן יותר, ואם היה זה תפלה הצבור ממש היה מחוייב לכתוב כן.

משה פיינשטיין